

ÜSSE KŐ – A GARABONCIÁS KÖNYVE

Az *Üsse kő* egy regénytrilógia első darabja, amely a 2012-es könyvhétre jelenik meg a Napkút Kiadó gondozásában. A trilógia a *Kő Misztériuma* összefoglaló névvel jelölhető meg, s másik két darabja a *Három a kő és a Gördiül a kő* című kötet lesz. A regények mindegyikéből készül egy színpadi adaptáció is – az *Üsse kő* drámaadaptációja a 2012-es karácsonyi könyvvásárra jelenik meg, szintén a Napkút Kiadónál. Az *Üsse kő* – miként a trilógia többi darabja is – műfaját tekintve nehezen kategorizálható alkotás: posztmodern pikareszk regény és rock and roll tündérmese, a garabonciás diákok Kárpát-medencei néphagyományának éltető újraelésével. A szöveg másik éltető hagyománya a „magos Déva vár” mítosza, amelyből most is, itt is a falba sorakozó kövek összeomlásának rémképe, s az összeomlás megállítása minden lehetséges próbatétele dereng fel.

A könyv megjelenését tekintve is rendhagyó: műtárgynak is beillő könyvművészeti alkotás, melyben mágiikus hangulatú természetfotók, humanista kalligráfiák és a Tao ürességélményét kitérő tipográfiai megoldások gyűlnek össze, hogy már első ránézésre is varázssosat alkothassanak. A kötetet illusztráló képeket Szondi György, a kötet tipográfiai tervét Németh Csaba Elek készítette.

A könyv blogja: www.usseko.blog.hu

(*Üsse kő* – 9. fejezet – Lépten-nyomon – részlet)

Felhővé gomolyodtam, Göncös pedig szélvésszé kerekedett, s rögtön a magas égre kergetett, hogy ahol mi kérve kérünk, a válaszra bizony rögtön felhőjkek rebbenjenek. Fel is ültünk egy felhő tetejére, s ahogy fellejgajtot nyitogattunk, hogy a búnak ezzel is csak utat adjunk, máris fényes csillaggá lett az udvarunk, ahol a csillagporba seregeket írva is csak a szellemnek udvaroltunk.

Arról az udvarról nyitogattam aztán a felleget, tudva, hogy amikor a fellejgajtó kinyílik, azon a kérdésekkel én is bemelegszedhetek.

Küldenénk a seregeinket a követ kövön marasztalni. Küldenénk a seregeinket a derekasan álló falakat megvédeni. Küldenénk a seregeinket a kőbálványok ostromával szembeszállni. Küldenénk a kövön marasztalt kövekbe az utazó lélek szédületét. Küldenénk a kövön marasztalt kövekbe a csillagokkal szemező álmok tüzeit. Küldenénk a kövön marasztalt kövekbe a tündérek muzsikájának zen-

gését – soroltam, ami a seregeinkkel együtt bennem is csak a sorára várva sorakozott.

Tegyél igazságot köztünk, Ég-Föld Szelleme, s mondd meg, kiadhatom-e a jelet erre az ütközetre – adtam elő a kérést, amiért a magas égbe szakadtunk.

Akkor mondd el, mit tudsz magas Déva váráról és a tizenkét kőművesről. Mondd el, mi volt ott az ezüst? Mi volt ott az arany? – kérdezte tőlem a szellem.

Nem fizetség volt az, hanem csak magyarázat. Magyarázat arra, amit a vár aljánál ténfergő emberek meg nem érthettek. Magyarázat arra, amiről a kőművesek igazából soha nem beszélhettek.

Ha nem a fél véka ezüstért, fél véka aranyért dolgoztak a kőművesek, ugyan bizony mi hajtotta őket?

Hajtotta őket a vágy, hogy a fekete várral az ég magasába törjenek, ég magasába érve pedig a tündérek muzsikaszavában fűrődjenek

És milyen vágy hajtotta Kőműves Kelemennét? Ő milyen áldozatot hozott azért, hogy a falak odáig érjenek, ahol a tündéri muzsikák zengenek?

Az összeomló kövekben a szilaj sziklák emléke lakik. A legszilajabb sziklák sora pedig az, hogy néha varázslatot lássanak, s néha maguk is varázslattal szolgáljanak. Néha víz fakad belőlük. Néha vér hullik rájuk. Néha darabokra esnek. Kőműves Kelemennének is csak ugyanaz a sors jutott hát, mint a tizenkét kőműveseknek, vagy az ő egyetlen kicsi fiának. Kitélt rajtuk a forgás a kövek útján, s ha már így estek, belőlük is új élet esett erre a világra.

Kerülte vagy kereste a sorsát Kőműves Kelemenné?

Se nem kerülte, se nem kereste. Ha keresett valamit, az legfeljebb a válasz lehetett. A válasz arra, hogy Ég törvénye vagy Föld törvénye készül kitelni rajta.

Honnan tudta meg, hogy az Ég szólítja, nem pedig emberi ármány családja?

Látott egy álmot, amelyikben az ő kerek udvarkáján egy kerek kutacska állt. De az a kutacska piros vérral buzgott, de az az udvarka vér folyócskával folyt. Ettől az álomtól ő ugyan meg nem riadt, hanem inkább a kosijába fogott.

Miért nem riadt meg a vér látomásától Kőműves Kelemenné?

Tudta a vér igazát. Tudta a vér három követ. Tudta a piros vért, amelyik az udvarok árkaiban át más árkokba is csak azért folyik, hogy egyszer még egy malmot ott is

meghajtson. Tudta, hogy az a malom háromkövű legyen. Tudta, hogy a legelső köve szeretetet járjon. Tudta, hogy a második köve aprópénzt hullasson. Tudta, hogy a harmadik köve igazgyöngyöt járjon.

Milyen jelet kapott még Kőműves Kelemenné, hogy biztos legyen a küldetésében?

Ha a vérrel buzgó, vérrel folyó álom nem lett volna számára elég riasztó, jött még elé három más riadalom is. Mind a három riadalmat Kőműves Kelemen küldte – aki volt már olyan erős, ha a vér szavát szólította, hogy az ő őszülő istene az ő hívó szavát bizony rögtön meghallotta. Volt hát ereje ahhoz, hogy az asszony elé a Hadak Útjáról rögtön három riadalmat küldessen. De volt ereje ahhoz is, hogy a három jel három intésével törvényt bizony csakis úgy tegyen, hogy abban az akarata mindenkinek szabad legyen. Jött az asszony elé két fenevad. Ez ugyan őt meg nem állította. Jött elé fekete felhő. Ez ugyan őt meg nem állította. Jött elé fekete felhő. Ez ugyan őt meg nem állította. De ahogy ezt a három isteni jelet maga előtt látta, a kocsisának már szabad akarattal, de biztos tudással csakis azt mondhatta, hogy a kocsi az övé. A hat ló a gazdáé. Az ostor a kocsisé. De az út az Istené. Azé az istené, aki a föld köveit éppen az ég köveihez szólítja, de közben tizenkét kőművesnek is egyre csak az adott szavát adja.

Hogyan tisztelkedtek a kőművesek az ég kövei előtt?

Az ég köveinek követét az ég köveit szólító ruhába öltöztették. Kőműves Kelemenné azt kérte, adjanak rá arany papucsot. Adtak is rá arany papucsot. Kőműves Kelemenné azt kérte, adjanak rá selyemszűrű szoknyát. Adtak is rá selyemszűrű szoknyát. Kőműves Kelemenné azt kérte, tegyenek elé rengő bölcsőcskét. Tettek is elé rengő bölcsőcskét. Aztán szép gyengén megfógták, szép gyengén megölték, szép piros vérét pedig szépen mész közé keverték.

Hogyan lehet szép gyengén ölni?

Sehogyan. De nem is öltek – hanem egy életet szépen elvettek, s annak helyébe szépen egy másikat tettek. Ha ott ugyan új élet nem született volna, a kövek közül az asszony később a fiával ugyan szót nem válthatott volna.

Milyen életet kapott Kőműves Kelemenné?

Föld kövei között elnyugvó, föld kövei közül elsőszó életet. Aranyszínű életet – amely úgy aranylik, ahogy az ég kövei között követséget járó arany papucs is csak aranylott. Selyemszínű életet – amely úgy ezüstlik, ahogy a gyémánttal ékes selyemrét a szoknyájáról is csak kivírtott. Kövekbe omló életet – amely az égbe magasodó kövek szorításában minden elomlással együtt is csak megmaradhatott.

Hogyan tisztelkedtek a kőművesek a föld kövei előtt?

Ahogy a szép piros vér szavára hallgatva a kő egyre csak a kövön maradt, magas Déva várának fala is az égbe

szakadt. Ahogy a falakat egyre csak az égnek szöktették, Kőműves Kelemenné is kövek alá temették. Először befedték szép faragott kővel. Aztán befedték faragatlan kővel. Ahogy az asszony testén a szép faragott köveken a zsindelek is szépen odakerültek. Megálltak aztán a kőművesek a vár tetején, s ahogy az irdatlan magasságban a saját köveik ormán talpon maradtak, addig bámultak, addig nézelődtek, amíg maguk is a felhők közé vesztek. Ahogy a felhők közé vesztek, zengő hangok muzsikájába feledkeztek, a zengő hangok muzsikájából pedig velük is csak a tündérek incselkedtek. Hallották a tündéri muzsika bölcsőként ringató szavát. Látták a naposholdas paripák kavarta csillagporos utat. Érezték az ég köveinek mámoros szédületét. De hiába hallották, amit hallottak, hiába látták, amit láttak, hiába érezték, amit érezték, hűséget ők mégis a föld köveinek esküdtek. A föld köveiből kirakott zsindeleket a vállukra rakták, a karjukra borították, s magukat a fekete vár ormairól szépen a föld felé vetették. A karjukon csapkodó kövek aztán a földről rájuk kacsintó kövekre köszöntek, s addig suhantak, amíg a repülő kövek szárnyán valahogyan a kőművesek is épen és szépen hazajutottak, hogy miután az ég kövei közé követet küldtek, a föld kövei közt a kövön maradó köveknek továbbra is utat mutassanak.

Hogyan tisztelkedtek a föld mélyének kövei előtt?

Ahogy az asszony a föld kövei között kezdett csak az ég köveinek szóló életet, s a kőművesek a tündérek égi muzsikájában az ég köveivel is csak együtt szédültek, útnak indult magas Déva várához Kőműves Kelemen és Kőműves Kelemenné egy szem fia is. Útnak indult, mert az apja neki azt mondta, hogy az anyja ott van a kövek közé rakva, s ha szólni akar vele, akkor azt már csakis a kövek közé szólva szólhatja. Odament a fiú, hogy azt kérje: szóljon bár egyet hozzá a kövek közé berakott anyja. Szólt is az asszony, meg nem is, mert egyet se szólt, de azt is lassan mondta. Ha szólt, csakis azt szólt, hogy szólni ő ugyan már szólhatna, mert kövek fala szorítja, s azoknak a köveknek már erőnek erejével erős a tartása. De ahogy ezt éppen elmondta, szavaival a szívét meghasította. De ahogy a szíve meghasadt, a vár falai alatt rögtön egy mély hasadék akadt. A kicsi fiú szavak nélkül is értett az egyszer se mondott, de mégis lassan szóló szóból: s abba a hasadékba magát rögtön beleszedítette, hogy a föld mélyében valahogyan a magasba szökő kövek szavát is szertesét vigye.

Csodájára lehet-e még járni a fiúnak? Csodájára lehet-e még járni az anyjának? Csodájára lehet-e még járni az apjának?

Él még Kőműves Kelemen: ha magába fordul, most is csak a tündéri muzsika égi köveket zengető zengését hallgatja. Él még Kőműves Kelemenné: most is a föld kövei közül figyel, s bármikor kész az összeomlásnak gátat

vető áldozatra. Él még Kómúves Kelemen és Kómúves Kelemenné egy szem fia: a föld kövei közé hasadva is egyre csak várja őt a virágot termő árkok partja.

Ha ezt ők mind tudják, az Árkok Földjén miért nem tudnak többet róluk? Az Árkok Földjén miért tartják úgy, hogy csak a szomorúság vehet erőt rajtuk?

Mert csakis így maradhat a fekete vár a világ soha el nem dűlő oszlopa. Sötétlő szomorúság álcáját magá-

ra húzva, de mélyen a kövek kövei között egyre csak a csodák csodájára várva. Vért hullató, vér ontó történet riadalma mögé húzódva, de a két fenevad, a fekete felhő, a köves eső fenyegetése mögött egyre csak az égi kövek tündéri muzsikaszavát elhallgatva. Maga körül egyre csak a zsindeyből szerzett szárnyakon elszállt tizenkét kómúvest találva. Tizenkét kómúvestől is csak a hetvenhét forgás változását várva.

